

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ НАЙБІЛЬШ ЛЕТАЛЬНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Нині Україна перебуває у розбалансованому стані внаслідок впливу багатьох факторів, як зовнішніх, так і внутрішніх: воєнних дій, економічних негараздів, політичних чвар та ін. Проте, одним із найзагрозливіших ворогів, який підточує державу зсередини, є погіршення здоров'я нації, що змушує знову повертатися до вивчення питання медико-географічних особливостей поширення захворювань населення в Україні.

Аналіз причин смертності українців показав: протягом останніх років сформувалася тенденція до того, що найчастіше смерть наставала від ішемічної хвороби серця (**50%** від усіх смертей), інсульту (**18%**), СНІДу (**3,7%**), захворювань печінки (**3%**), раку легенів (**2,4%**), раку шлунку (**1,4%**).

З метою виявлення регіональних відмінностей у поширенні захворювань в Україні, які призводять до летальних випадків, було зібрано статистичну інформацію, починаючи із 1991р. по 2014 р., та створено базу даних за показниками: захворюваності на вірусний гепатит, СНІД, рак (усіх видів), цукровий діабет; нових випадків захворюваності системи кровообігу; заново встановлених випадків інвалідності, алкоголізму та наркотичної залежності, а також поширеності останніх, нових випадків захворювання на рак.

Аналіз тенденцій зміни зібраних показників за 1991-2014 рр. відобразив певні особливості у розповсюдженні згаданих вище хвороб.

Так, на *вірусний гепатит* найчастіше хворіли у м. Севастополі, АР Крим, Миколаївській обл. (середньоарифметичне значення показника за період дослідження становив 166-200 випадків на 100 тис. населення); найрідше – у Чернігівській, Харківській обл., у м. Києві (104-111 випадків на 100 тис. осіб).

Пік захворюваності в Україні припав на 1993-1995 рр., найменше хворих було зареєстровано у 2011, 2013 рр. Спостерігалася тенденція до поступового зменшення масштабів поширення гепатиту в Україні.

На **СНІД** (за наявних даних за 1991-2006 рр.) найчастіше хворіли у Миколаївській, Дніпропетровській, Одеській обл. (8-16 випадків на 100 тис. українців); найрідше – у Закарпатській, Тернопільській, Рівненській обл. (0,25-0,09 випадків на 100 тис. населення).

Нові випадки раку найчастіше реєструвалися у м. Севастополі, Кіровоградській та Одеській обл. (376-442 випадків на 100 тис. осіб); найрідше – у Закарпатській, Рівненській, Волинській обл. (223-257 випадків на 100 тис. українців). Пік виявлення нових випадків захворюваності на рак в Україні припав на 2011-2013 рр., найменше нових хворих було зареєстровано у 1991, 1993 рр. Спостерігалася тенденція до збільшення кількості нових випадків захворювання на рак в Україні.

За **розповсюдженістю раку всіх видів** першість тримали м. Севастополь, Миколаївська та Одеська обл. (1997-2690 випадків на 100 тис. населення); найменш поширеним даний вид захворювання був у Закарпатській, Івано-Франківській, Рівненській обл. (1127-1273 випадки на 100 тис. осіб). Пік захворюваності в Україні припав на 2012-2013 рр. Найменше хворих було зареєстровано у 1991-1992 рр. Спостерігалася тенденція до постійного збільшення масштабів поширення раку в Україні.

На **цукровий діабет** найчастіше хворіли у Черкаській, Хмельницькій, Чернівецькій обл. (2591-2890 випадків на 100 тис. українців); найрідше – у Волинській, Львівській, Закарпатській обл. (1477-1760 випадків на 100 тис. населення). Пік захворюваності в Україні припав на 2012-2013 рр., найменше хворих було зареєстровано у 1991-1992 рр. Спостерігалася тенденція до постійного збільшення масштабів поширення цукрового діабету в Україні.

Нові випадки захворювань системи кровообігу в амбулаторних хворих найчастіше реєструвалися у Закарпатській, Івано-Франківській, Харківській обл. (5417-6222 випадків на 100 тис. осіб); найрідше – у м. Севастополі, Запорізькій,

Житомирській обл. (2641-2903 випадків на 100 тис. українців). Пік виявлення нових випадків хвороб системи кровообігу в Україні припав на 2008-2009 рр., найменше нових хворих було зареєстровано у 1991-1992 рр. Спостерігалася тенденція до стабілізації кількості нових випадків на дане захворювання в Україні (кількість різнилася залежно від регіону в межах 2-7 тис. нових випадків).

За **поширеністю алкоголізму та алкогольних психозів** першість в Україні належала Чернігівській, Хмельницькій та Херсонській обл. (1612-1747 випадків на 100 тис. населення); найменш поширеним даний вид захворювання був у м. Києві, Миколаївській та Тернопільській обл. (995-1079 випадків на 100 тис. осіб). Пік захворюваності в Україні припав на 1991-1992 рр. Найменше хворих було зареєстровано у 2013-2014 рр. Спостерігалася тенденція до поступового зменшення масштабів поширення алкоголізму та алкогольних психозів в Україні.

За **поширеністю наркотичної залежності** серед населення найгіршою була ситуація у Дніпропетровській, Одеській, Запорізькій обл. (244-301 випадок на 100 тис. українців); найменш поширеним даний вид захворювання був у Закарпатській, Львівській, Тернопільській обл. (14-44 випадки на 100 тис. населення). Пік захворюваності в Україні припав на 2003-2005 рр. Найменше хворих було зареєстровано у 1991-1992 рр. Спостерігалася тенденція до поступового зменшення масштабів поширення наркотичної залежності у більшості областей.

Найбільше **число госпіталізованих** на 1000 населення було зафіксоване у 1991-1992 рр. (201-279 осіб), найменше – у 1997-1998 р. (191-192 українців). Протягом останніх років спостерігалася збільшення даного показника. Найчастіше потрапляли в лікарню в Чернігівській, Черкаській, Кіровоградській обл., найрідше – в Одеській, Закарпатській, Донецькій обл.

Захворюваність населення, травми в побуті та на виробництві, ДТП та самоушкодження часто призводять до **інвалідності**, масштаби якої в межах України поступово скорочуються (44-47 зареєстрованих осіб з обмеженими можливостями на 100 тис. населення у 2011-2014 рр.). Найвищий рівень інвалідності за цей час був зафіксований у Чернігівській, Львівській обл., АР Крим; найнижчий – у Закарпатській, Тернопільській, Івано-Франківській обл.

Проведене дослідження показало, що найпоширенішими хворобами у 2014 р. були (у порядку зменшення середньої кількості хворих в Україні): хвороби органів системи кровообігу (4381 новий випадок на 100 тис. осіб), цукровий діабет (2790 хворих на 100 тис. українців), рак усіх видів (2223 випадки на 100 тис. населення), алкоголізм та алкогольні психози (1128 хворих на 100 тис. осіб), СНІД (264 випадки на 100 тис. українців), наркотична залежність (141 випадок на 100 тис. населення), вірусний гепатит (31 хворий на 100 тис. осіб).

Співставлення зібраної та обробленої статистичної медичної інформації за регіонами України показало, що за період обстеження, згідно із ситуацією, що склалася із захворюваністю населення на хвороби, що найчастіше призводять до летальних випадків, регіони України можна розташувати у такому порядку (відповідно до покращення ситуації): Одеська, Миколаївська, Полтавська обл., АР Крим, Дніпропетровська обл., м. Севастополь, Черкаська, Донецька, Вінницька, Запорізька, Київська, Кіровоградська обл., м. Київ, Сумська, Херсонська, Хмельницька, Чернігівська, Харківська, Житомирська, Івано-Франківська, Львівська, Чернівецька, Волинська, Рівненська, Тернопільська, Луганська, Закарпатська обл.

Варто зазначити, що, з огляду на те, що у 2014 р. на території Луганської та Донецької обл. розпочалися воєнні дії, дані цих регіонів за 2014 р. можуть бути не повною мірою репрезентативними, тому ранг згаданих областей у загальному рейтингу, представленому вище, може коригуватися.

Використані джерела

1. Від чого помирають українці (інфографіка) – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://news.tochka.net/ua/105190-ot-chego-umirayut-ukrainsy-infografika/>
2. Смертельні проблеми: від чого помирають українці. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nk.org.ua/ukraina/smertelni-problemi-vid-chogo-pomirayut-ukrayintsi-68205>
3. Центр медичної статистики МОЗ України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://medstat.gov.ua/ukr/main.html>.
4. Як і від чого помирають українці - рейтинг смертності. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ukr.media/ukrain/278905/>